

Finsta

Arkeologisk utredning på Finsta 1:66, Skederid socken,
Norrtälje kommun, Uppland

Margareta Boije

Rapport 2009:18

Finsta

Arkeologisk utredning på Finsta 1:66, Skederid socken,
Norrälje kommun, Uppland

Margareta Boije

Rapport 2009:18

Rapporten finns i PDF-format på adressen
<http://stockholms.lans.museum/>

Tidsaxel: Mats Vänehem

© Stockholms läns museum
 Produktion: Stockholms läns museum
 Redaktionell bearbetning: Åsa Lundström

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2009

Innehåll

Bakgrund	7
Topografi och fornlämningsmiljö	7
Undersökningens syfte och metod	9
Undersökningsresultat och tolkning	9
Referenser	13
Tekniska och administrativa uppgifter	13
Bilaga 1. Schaktbeskrivningar	14
Bilaga 2. Objektbeskrivning	15

Fig 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:100 000.

Bakgrund

Med anledning av planerad grisproduktion inom fastigheten Finsta 1:66, Skederid socken, Uppland, har Stockholms läns utfört en arkeologisk utredning. Fältarbetet genomfördes 9-10 juni 2009. Uppdragsgivare var Kragsta AB. Ansvarig för utredningen var Margareta Boije som också sammanställt rapporten.

Topografi och fornlämningsmiljö

Det aktuella utredningsområdet ligger i en svagt sydsluttande större dalgång belägen norr om sjön Björkarn (fig.2). De jordarter som dominerar de lägre partierna inom området utgörs av mjäla och/eller lerblandad mjäla. På högre partier samt impedimenten dominerar stenbunden morän som ställvis kan karaktäriseras som blockrik. Höjdnivåerna varierar mellan 20-30 meter över havet.

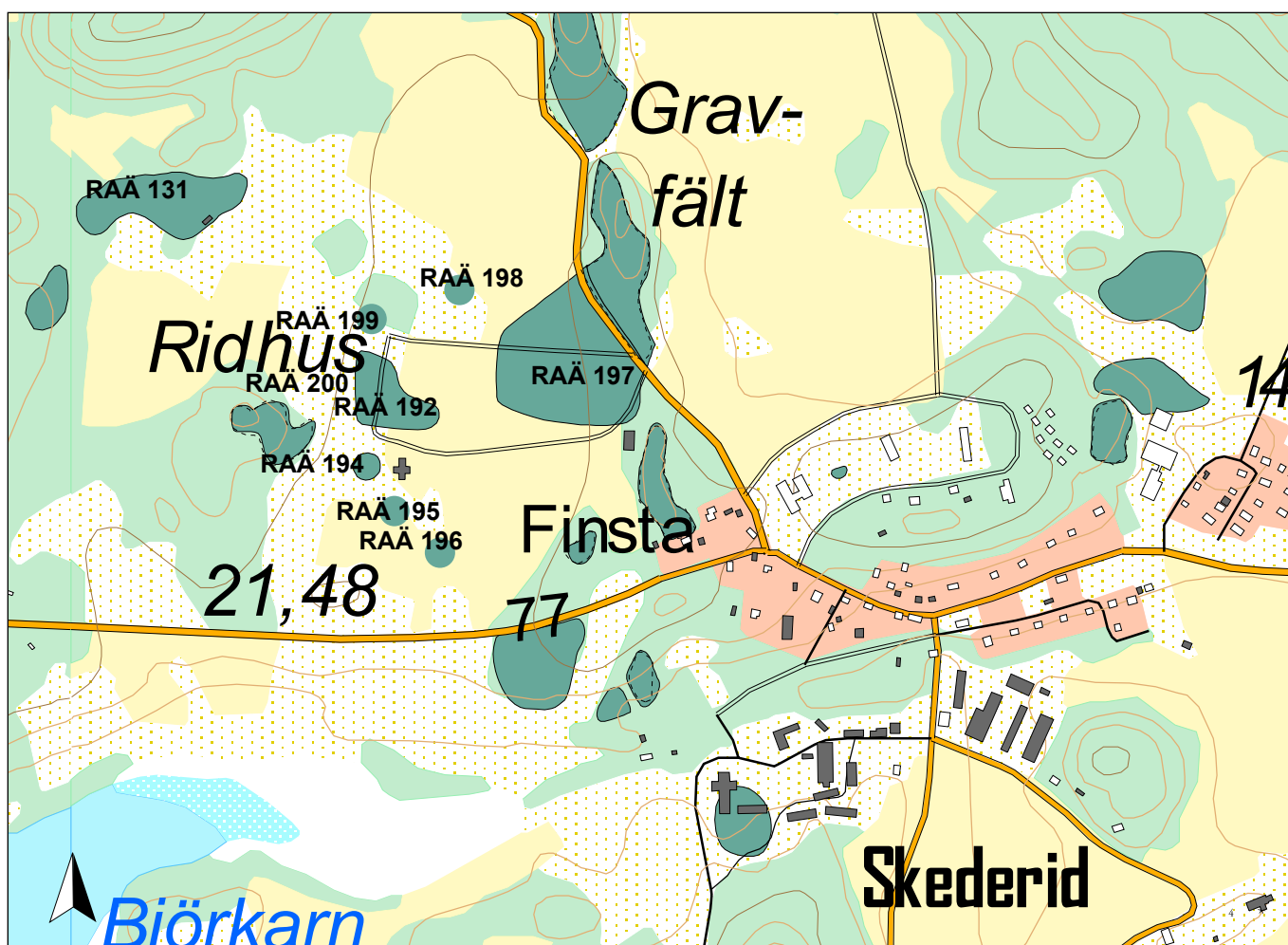

Fig 2. Utdrag ur digitala fastighetskartan med fornlämningar markerade. Skala 1:10 000.

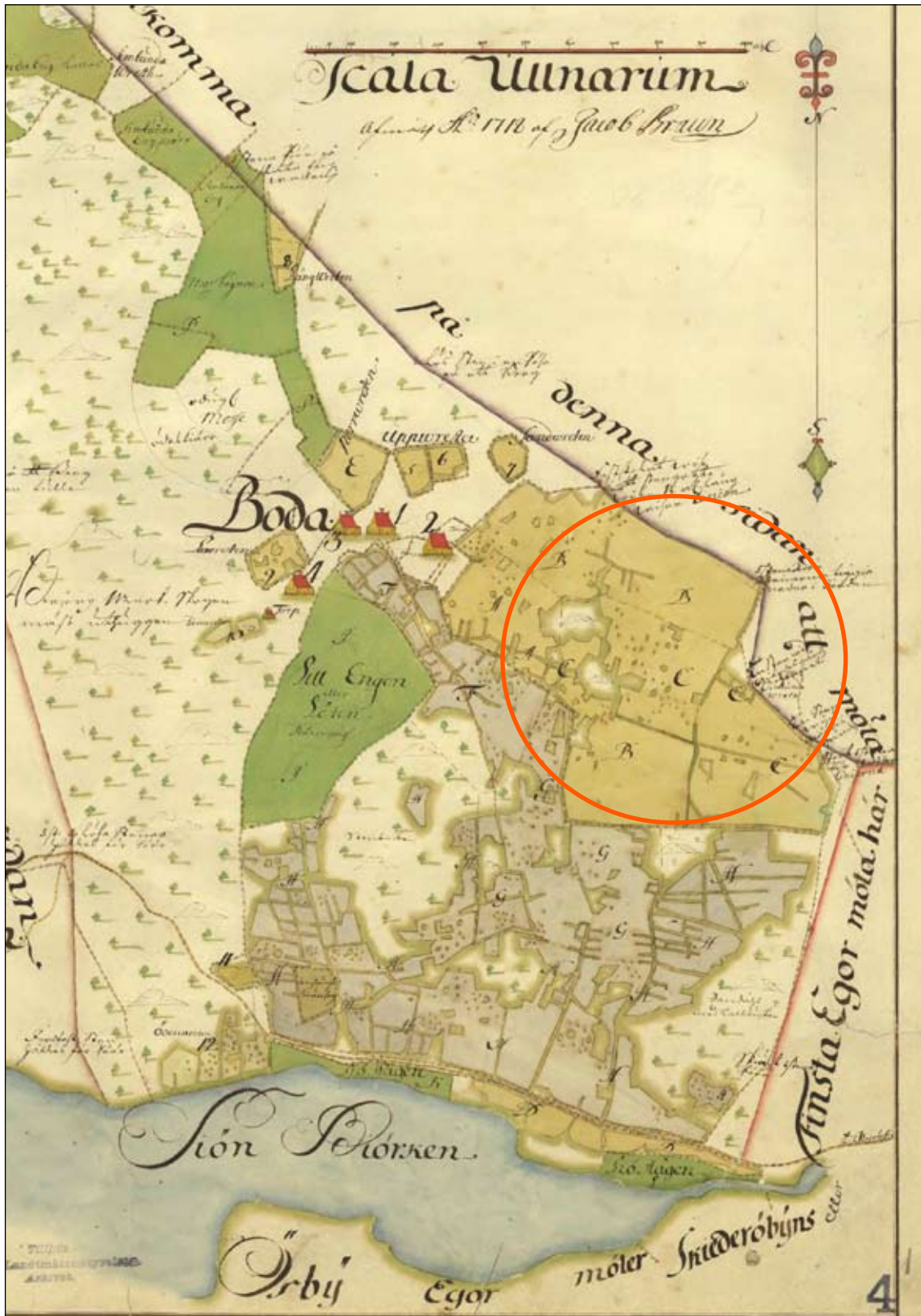

Fig 3. Ägodelningskarta från 1718 (LMS). Utredningsområdet ligger inom den röda cirkeln.

Utredningsområdet är beläget inom den tidigare fastigheten Boda som var en underlydande enhet till säteriet Finsta. Den äldsta bevarade kartan över området är en ägodelningskarta från 1718 vilken visar att det aktuella området då utgjordes av åkermark med talrika impediment och röjningsrösen (fig. 3). Idag är en stor del av denna åkermark, den del som är belägen Ö om utredningsområdet, omlagd till ett mer rationellt brukande med rensade åkerytor. I den nordvästra delen av kartan syns den idag ödelagda bebyggelsen efter Boda by (Raä 131).

I samband med etablerandet av nuvarande ridhus utförde Riksantikvarieämbetet UV Mitt en arkeologisk utredning (RAÄ UV Stockholm 1993:73) och en förundersökning (RAÄ UV Stockholm 1993:96) där det framkom flera förhistoriska lämningar. Fynden bestod av både gravar i form av stensättningar (RAÄ 195, 199 och 200) och boplatsindikationer i form av kulturlager (Raä 192 och 194) samt skärvtenshögar (RAÄ 192, 196 och 198). Närheten till dessa fynd gjorde det troligt att boplatsrester även kunde påträffas inom det aktuella utredningsområdet.

Den enda tidigare registrerade fornlämningen inom utredningsområdet är de ovan nämnda boplatsindikationer (RAÄ 198) som påträffades i samband med förundersökning av boplatområdet RAÄ 197. Inom det nuvarande utredningsområdet togs då upp sexton sökschakt varvid konstaterades en skärvtenshögd samt en härd i två av schakten (Ekman 1993).

Undersökningens syfte och metod

Syftet med utredningen var att fastställa om tidigare ej kända fornlämningar fanns inom utredningsområdet. Arbetet utfördes i två moment. De kart- och arkivstudier som genomfördes i samband med byggandet av ridhuset söder om nuvarande utredningsområde kunde återanvändas eftersom de även berörde det aktuella området. Det andra momentet innefattade specialinventering med provstick med jordsond samt utredningsgrävning med maskin. Härvid upptogs 21 stycken 7-20 x 1,3 meter stora sökschakt med skiktvis avbaning ned till fornlämningsförande eller orörd nivå. Vid schaktningen deltog förutom projektledaren, ytterligare en arkeolog. De påträffade fornlämningarna har anmälts till det digitala fornminnesregistret (FMIS).

Undersökningsresultat och tolkning

Vid utredningen togs sammanlagt 21 schakt upp med grävmaskin om sammanlagt 239 löpmeter motsvarande drygt 310 m² (fig. 5). Schaktbeskrivningar återfinns som bilaga.

Förutom i två schakt framkom inget av antikvariskt intresse. I de två aktuella schakten, S20 och S21 belägna i utredningsområdets sydöstra del, påträffades två skärvtenshögar (Objekt 1 och 2) samt två kokgropar (Objekt 3 och 4) (fig. 6).

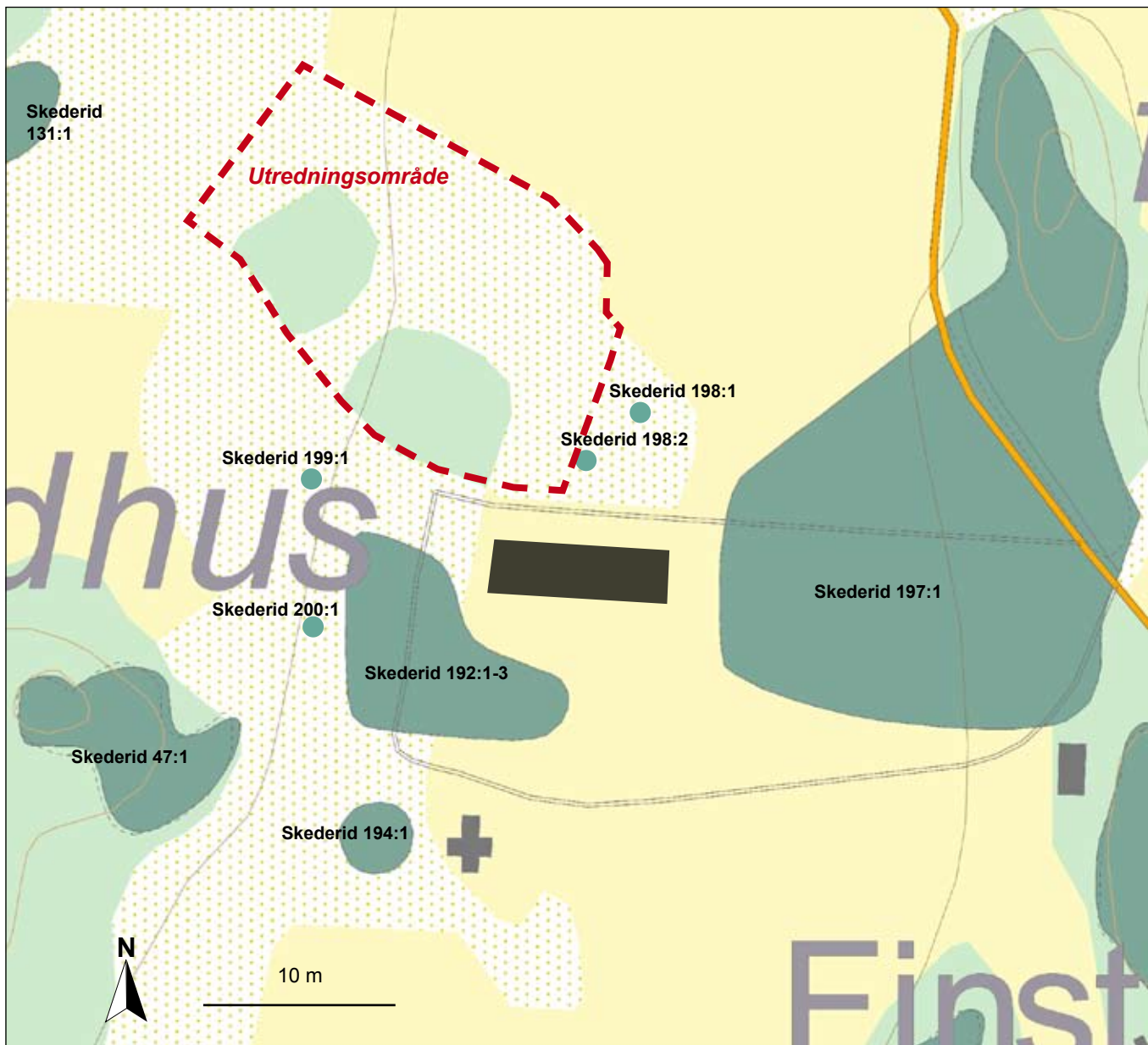

Fig 4. Utdrag ur digitala fastighetskartan med fornlämningar markerade. Utredningsområdet markerat med röd streckad linje.

Eftersom anläggningarna ligger i nära anslutning till den tidigare registrerade Raä 198 (skärvstenshög och härd) kommer de därför att ingå i denna. Ändringsanmälan av fornlämningen är skickad till FMIS. I samband med den 1993 utförda förundersökningen avgränsades Raä 198 mot söder och med hjälp av sökschakten upptagna vid föreliggande utredning kunde boplatsen avgränsas mot norr och nordväst.

Beslut om vidare antikvariska åtgärder fattas av länsstyrelsen i Stockholms län.

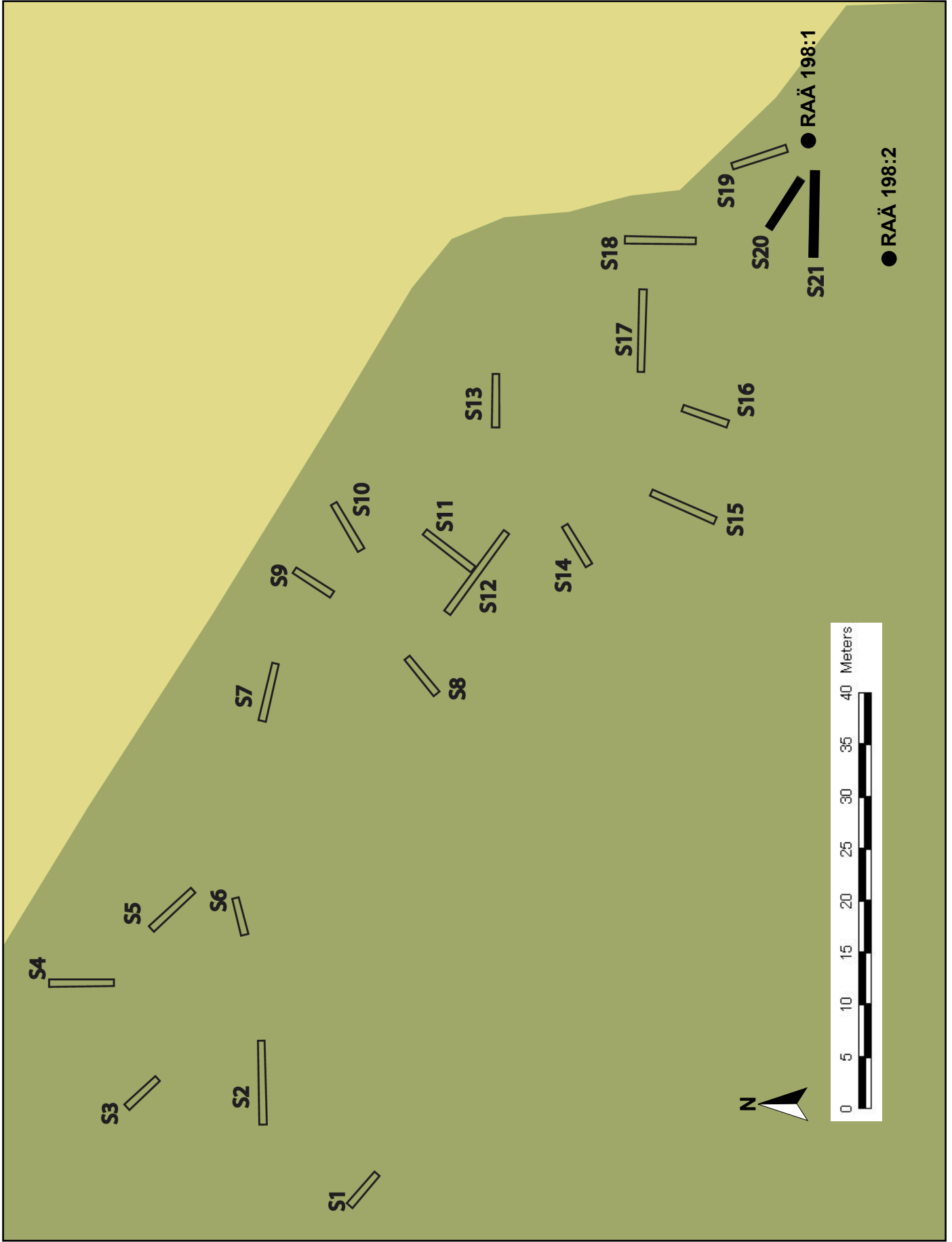

Fig 5. Schaktens utbredning. Schakt där fornlämningar framkom är ifyllda med svart.

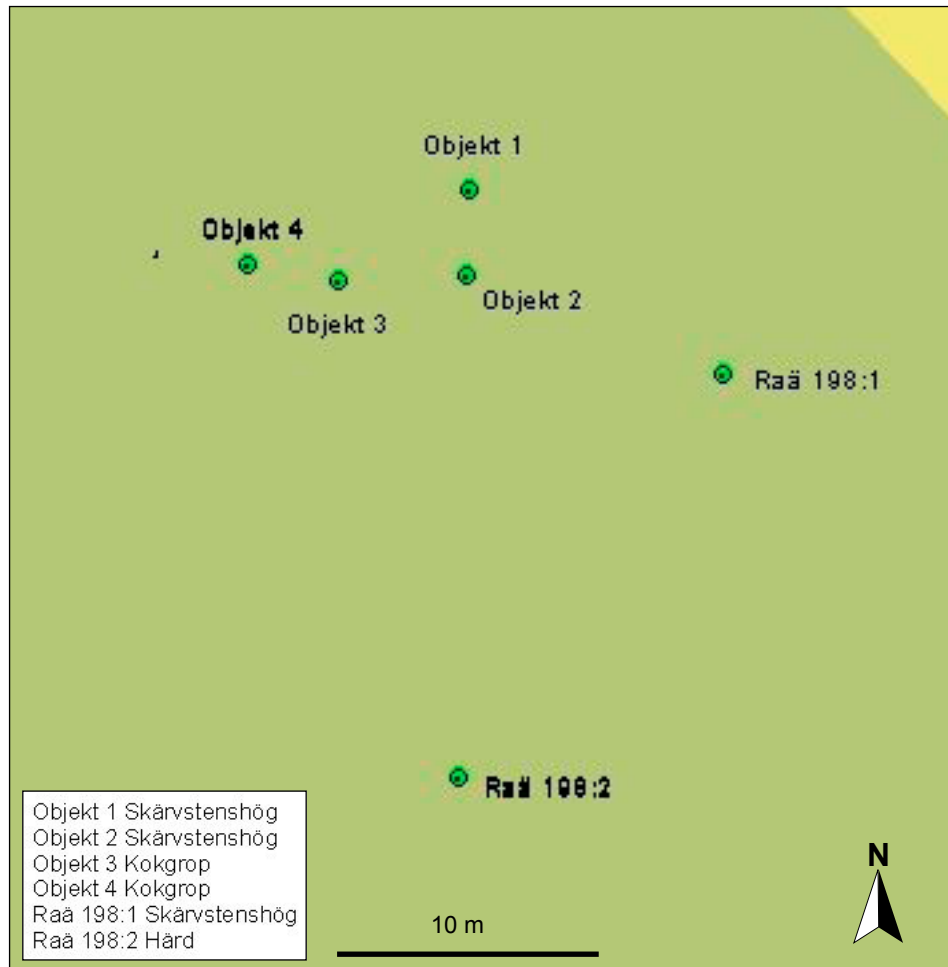

Fig 6. Objekt 1-4 samt de tidigare kända fornlämningarna 198:1-2.

Referenser

Ekman, T. 1993. Finsta ridanläggning, Skederid socken, Finsta 1:66, RAÄ 192-196, Uppland. UV Stockholm 1993:96. Arkeologisk förundersökning.

Olausson, M. 1993. Finsta ridanläggning, Skederid socken, Finsta 1:66, Uppland. UV Stockholm 1993:73. Arkeologisk utredning.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-09-27843

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning

Socken, kommun: Skederids socken, Norrtälje kommun

Fastighet: Finsta 1:66

RAÄ-nr: 198

Undersökare: Stockholms läns museum, Sickla Industriväg 5B, 131
54 Nacka

tel 08-586 194 00, museet@lansmuseum.a.se

Beteckning: SSLM dnr: 2009:081

Ansvarig chef: Richard Grönwall, Arkeologiska enheten
08-586 194 55, 076-526 94 55
richard.gronwall@lansmuseum.a.se

Projektledare: Margareta Boije
08-586 194 54, 076-526 94 54
margareta.boije@lansmuseum.a.se

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schaktnr	Beskrivning
S1	Schakt S1 hade måtten 9x1,3 m (NV-SÖ) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager lättare lera och därunder orörd mjåla. Ytligt i lerlagret påträffades ett rostigt obestämbart järnfragment, enstaka kolstänk samt ett tegelfnyk. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S2	Schakt S2 hade måtten 15x1,3 m (Ö-V) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager lättare lera och därunder orörd mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S3	Schakt S3 hade måtten 8x1,3 m (NV-SÖ) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager lättare lera och därunder orörd mjåla. Schaktet avslutas i SÖ delen av uppstickande berghäll (eller större block). Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S4	Schakt S4 hade måtten 13x1,3 m (N-S) och intill 0,5 m djupt. Under 0,15-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager lerblandad mjåla och därunder orörd mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S5	Schakt S5 hade måtten 11x1,3 m (NV-SÖ) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager lättare lera och därunder orörd mjåla. I SÖ delen, där schaktet gränsade mot block med röjningssten, fanns enstaka 0,5-0,6 m stora stenar både i lerlagret och i bottenlagret. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S6	Schakt S6 hade måtten 7x1,3 m (ÖNÖ-VSV) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Schaktet gränsar i ÖNÖ delen till ett röjningsröse med talrika 0,1-0,2 m stora rundade och kantiga stenar. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S7	Schakt S7 hade måtten 11x1,3 m (ÖSÖ-VNV) och intill 0,7 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Schaktet gränsar i VNV delen till ett 5x2 m stort (NNÖ-SSV) och 0,8 m högt block. Ca 2 m från ÖSÖ kanten löper tvärs över schaktet ett täckdike med tegelrör i botten. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S8	Schakt S8 hade måtten 9x1,3 m (NÖ-SV) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S9	Schakt S9 hade måtten 9x1,3 m (NNÖ-SSV) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S10	Schakt S10 hade måtten 10x1,3 m (NÖ-SV) och intill 0,7 m djupt. Under 0,2-0,3 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. I NÖ delen av schaktet löper ett igenfyllt v-format dike, 0,4 m bred och 0,3 m djup. Strax V om diket fanns en lerfylld grop, 0,17 m diameter och 0,3 m djupt. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S11	Schakt S11 hade måtten 11x1,3 m (NÖ-SV) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S12	Schakt S12 hade måtten 20x1,3 m (NV-SÖ) och intill 0,6 m djupt. Under 0,2-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Ca 1,3 m från NV kanten fanns en mörkfärgning, 0,4 m diameter och ca 0,2 m djup. Oregelbunden profil med fyllning av porös mjåla. Ca 4 m från NV kanten fanns ett dike 0,3-0,4 m bred och intill 0,3 m djupt. Fyllning av porös mjåla. Ca 4 m från SÖ kanten fanns en mörkfärgning, ca 0,3 m diameter och 0,2 m djup. Oregelbunden profil med fyllning av porös mjåla med inslag av enstaka kolstänk. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S13	Schakt S13 hade måtten 10x1,3 m (Ö-V) och intill 0,5 m djupt. Under 0,20-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Ca 3 m från V kanten fanns grop, 0,2 m diameter och 0,1 m djup. Fyllning porös mjåla och rikligt med sot och enstaka kolbitar. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S14	Schakt S14 hade måtten 9x1,3 m (NÖ-SV) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S15	Schakt S15 hade måtten 13x1,3 m (NNÖ-SSV) och intill 0,4 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S16	Schakt S16 hade måtten 9x1,3 m (NNÖ-SSV) och intill 0,6 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S17	Schakt S17 hade måtten 15x1,3 m (Ö-V) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S18	Schakt S18 hade måtten 13x1,3 m (N-S) och intill 0,5 m djupt. Under 0,2-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Ca 5 m från S kanten fanns en mörkfärgning, 0,9 m diameter och 0,4 m djup. Fyllning av lös mjåla och två 0,2-0,4 m stora stenar. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S19	Schakt S19 hade måtten 11x1,3 m (NNV-SSÖ) och intill 0,7 m djupt. Under 0,2-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt lager av mjåla upplandad lera och därunder orörd ljusbrun mjåla. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
S20	Schakt S20 hade måtten 11x1,3 m (NV-SÖ) och intill 0,6 m djupt. Under 0,2-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt brunt kulturlager och därunder ljusbrun mjåla. Ca 3 m från SÖ kanten fanns en <i>skärvstenshög (Objekt 1)</i> , ca 2 m bred.
S21	Schakt S21 hade måtten 15x1,3 m (Ö-V) och intill 0,7 m djupt. Under 0,2-0,25 m tjockt ploglager fanns ett 0,2 m tjockt brunt kulturlager och därunder ljusbrun mjåla. I Ö kanten, direkt under torven och upp mot röjningsröse, påträffades en <i>skärvstenshög (Objekt 2)</i> , ca 3 m bred. Ytterligare 3 m mot V fanns ytterligare enstaka skärvig sten samt två <i>kogropar (Objekt 3 och 4)</i> , ca 0,5-0,6 m diam och fyllda med sot, kol och skörbränd sten.

Bilaga 2. Objektbeskrivning

Obj. nr/ RAÄ-nr	Lämning- styp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning		Osäker ut- bredn.
Skederid 198:1	Skärvtens- hög	11 x 6 m (NO-SV).	Fast fornlämning		
Skederid 198:2	Härd	0,5 m diam. Belägen ca 15 m SV om 198:1.	Bevakningsob- jekt		
Objekt 1	Skärvtens- hög	2 x 1,3 m (NV-SÖ). Påträffades i sökchakt nr 20.	Fast fornlämning	1650539/6627634	X
Objekt 2	Skärvtens- hög	3 x 1,3 m (Ö-V). Påträffades i sök- schakt nr 21.	Fast fornlämning	1650539/6627630	X
Objekt 3	Kokgrop	0,5 m diam. Påträffades i sökchakt nr 21.	Fast fornlämning	1650530/6627631	
Objekt 4	Kokgrop	0,6 m diam. Påträffades i sökchakt nr 21.	Fast fornlämning	1650534/627630	